

Дело C-354/21

**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда****Дата на получаване:**

4 юни 2021 г.

Запитваща юрисдикция:

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Литва)

Дата на акта за преюдициално запитване:

2 юни 2021 г.

Жалбоподател:

R.J. R.

Отвeтник:

Valstybės įmonė Registrų centras

Предмет на спора в главното производство

Отказ за вписване в имотния регистър на собствеността на жалбоподателя върху недвижими имот — поземлен имот, разположен на територията на Литва — въз основа на европейско удостоверение за наследство, издадено в Германия.

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

Тълкуване на разпоредбите на Регламент (ЕС) № 650/2012 на Европейския парламент и на Съвета; член 267, трета алинея ДФЕС.

Преюдициален въпрос

Трябва ли член 1, параграф 2, буква л) и член 69, параграф 5 от Регламент (ЕС) № 650/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 година относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения и приемането и изпълнението на автентични

актове в областта на наследяването и относно създаването на европейско удостоверение за наследство, да се тълкуват в смисъл, че допускат правна уредба на държавата членка, на чиято територия се намира недвижимият имот, по силата на която правата на собственост могат да бъдат вписани в имотния регистър въз основа на европейско удостоверение за наследство само когато в това удостоверение са посочени всички необходими за вписването данни?

Цитирани разпоредби на правото на Съюза

Регламент (ЕС) № 650/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 година относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения и приемането и изпълнението на автентични актове в областта на наследяването и относно създаването на европейско удостоверение за наследство (ОВ L 201, 2012 г., стр. 107, наричан по-нататък „Регламент (ЕС) № 650/2012“): съображения 7, 8, 18, 67 и 68, член 1, параграф 2, буква л), член 63, параграф 2, букви а) и б), член 68, буква л) и член 69, параграфи 1, 2 и 5.

Регламент за изпълнение (ЕС) № 1329/2014 на Комисията от 9 декември 2014 година за изготвяне на формулярите, посочени в Регламент (ЕС) № 650/2012 на Европейския парламент и на Съвета относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения и приемането и изпълнението на автентични актове в областта на наследяването и относно създаването на европейско удостоверение за наследство (ОВ L 359, 2014 г., стр. 30, наричан по-нататък „Регламент (ЕС) № 1329/2014“): член 1, параграф 5, точка 9 и бележка под линия 13 от приложение IV към формуляр V, съдържащ се в приложение 5.

Цитирани разпоредби на националното право

Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registro (Закон за имотния регистър на Република Литва, наричан по-нататък „Законът за имотния регистър“), към настоящото дело е относима редакцията на Закон № XII-1833 от 23 юни 2015 г.):

Член 5

„[...]“

2. В съответствие с установената в законодателството процедура службата, която поддържа имотния регистър, отговаря за точността и защитата на събраните в регистъра данни. Тази служба отговаря само за съответствието на вписаните в имотния регистър данни с документите, въз основа на които са вписани тези данни“.

Член 22

„Документите, удостоверяващи възникването на права върху недвижими имоти, евентуалните вещни тежести върху тези права, както и юридическите факти, въз основа на които правата са вписани в имотния регистър, са следните:

[...]

5) удостоверение за правото на наследство;

[...]

10) други предвидени в закона документи“.

Член 23

„[...]

2. Заявлението трябва да бъде подадено заедно с документи, удостоверяващи възникването на правата, чието вписване се иска, евентуалните вещни тежести върху тези права и свързаните с тях юридически факти. [...]

3. Документите, въз основа на които се потвърждават, възникват, погасяват/прекратяват, прехвърлят или обременяват с тежести вещни права върху недвижим имот, [...] трябва да отговарят на законовите изисквания и да съдържат данните, необходими за вписване в имотния регистър.

4. Документите, въз основа на които се иска вписване, трябва да са написани четливо и да съдържат пълните собствени и фамилни имена, юридически наименования, адреси, единен граждански номер или друг идентификационен номер на лицата, свързани с вписването, както и уникалния номер на вписвания недвижим имот, отреден в съответствие с установената от кадастъра процедура. [...]

[...]“

Член 29

„Службата, която поддържа имотния регистър, отказва вписването на права върху недвижим имот, [...] ако към момента на разглеждането на заявлението е установено някое от следните обстоятелства:

[...]

2) документът, въз основа на който се иска вписването, не отговаря на изискванията на настоящия закон;

[...]

б) заявлението или документът, представен в службата, която поддържа имотния регистър, не съдържа данните, предвидени в правилата относно имотния регистър, необходими за идентифицирането на недвижимия имот и приобретателите на правата върху този имот [...]"

Правилата относно имотния регистър, одобрени с Резолюция № 379 на правителството на Република Литва от 23 април 2014 г.:

„[...] 14.2.2. Идентификационни данни за недвижимия имот:

14.2.2.1. Кадастрална площ, кадастрален парцел и кадастрален номер на поземления имот;

14.2.2.2. Уникален идентификационен номер (идентификационен код) на поземления имот;

14.2.2.3. Уникален идентификационен номер (идентификационен код) на сградата;

14.2.2.4. Уникален номер (идентификационен код) на апартамента или помещенията [...]"

Кратко представяне на фактите и на главното производство

- 1 Жалбоподателят R.J. R. има литовско и германско гражданство и пребивава на територията на Германия. J.M. R., майката на R.J. R., умира на 6 декември 2015 г., като към момента на смъртта ѝ нейното обичайно местопребиваване е в Германия. Жалбоподателят, който е единствен неин наследник, приема безусловно цялото ѝ наследство, намиращо се на територията на Германия, в съответствие с процедурата и сроковете, предвидени в германското законодателство. Тъй като наследственото имущество се състои не само от имоти, притежавани от майка му в Германия, но и от имоти в Литва, жалбоподателят подава до компетентния германски съд заявление да му издаде европейско удостоверение за наследство в съответствие с Регламент (ЕС) № 650/2012. На 24 септември 2018 г. Amtsgericht Bad Urach (Районен съд Бад Урах, Федерална република Германия) издава на жалбоподателя удостоверение за наследство № 1 VI 174/18 (наричано по-нататък „удостоверението за наследство“), в което се посочва, че имуществото на G. R., починал на 10 май 2014 г., преминава у единствения му наследник J. M. R.; издава и европейско удостоверение за наследство № 1 VI 175/18, в което се посочва, че имуществото на J.M. R., починала на 6 декември 2015 г., преминава у R.J. R., че той е единствен наследник и е приел безусловно цялото наследство.

- 2 На 15 март 2019 г. жалбоподателят подава до VI [Valstybės įmonė] Registrų centras (държавна служба по вписванията) заявление за вписване на правото му на собственост върху вписания в регистъра на името на майка му недвижим имот. Към заявлението той прилага удостоверението за наследство и европейско удостоверение за наследство № 1 VI 175/18, издадено на 24 септември 2018 г., копия от преводите на тези документи и копия от издадените от Република Литва паспорти на J.M. R., G. R. и R.J. R. На 20 март 2019 г. с решение № SPR4-340 Registrų centro Turto registrų tvarkymo tarnybos Nekilnojamojo turto registro departamento Tauragės skyrius (Областно поделение за област Tauragė на отдела по управление на имотните регистри към службата по вписванията“, наричано по-нататък „областното поделение“) отхвърля заявлението на жалбоподателя с мотива, че европейското удостоверение за наследство № 1 VI 175/18 не съдържа данните, предвидени в Закона за имотния регистър на Република Литва, необходими за идентифицирането на недвижимия имот, и по-специално че това удостоверение не посочва наследения от него имот. Жалбоподателят обжалва решението на областното поделение пред VI Registrų centro Centrinio registratoriaus ginčų nagrinėjimo komisija (Комисия по спорове към централния регистър на държавната служба по вписванията, наричана по-нататък „комисията“). С Решение № CSPR-147 от 9 май 2019 г. комисията изцяло потвърждава първоначалното решение на областното поделение.
- 3 Тъй като не е съгласен с решенията на областното поделение и на комисията, жалбоподателят ги обжалва пред Regionų apygardos administracinis teismas (Окръжен административен съд). С решение от 30 декември 2019 г. жалбата на жалбоподателя е отхвърлена като неоснователна. Той обжалва това решение пред Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Върховен административен съд, Литва) и иска по-специално въпросът за тълкуването на Регламент (ЕС) № 650/2012 да бъде отнесен до Съда на Европейския съюз като преюдициално запитване.

Основни доводи на страните в главното производство

- 4 Жалбоподателят посочва, че е приел цялото наследство безусловно и следователно съгласно германското право, приложимо към цялото наследствено имущество, включително намиращото се в Литва, нямало никакво основание в европейското удостоверение за наследство да се уточняват конкретните права на наследника или да се съставя опис на активите. Жалбоподателят поддържа, че германското наследствено право предвижда универсално правоприемство на правата на починалото лице, поради което в качеството му на единствен наследник собствеността на всички притежавани от наследодателя активи трябва премине у него, както и че съгласно германското наследствено право наследственото имущество не може да бъде посочено точно или конкретизирано по друг начин. В такива хипотези съгласно постоянната съдебна практика германските съдилища не прилагат член 68, буква л) от Регламент (ЕС) № 650/2012, съгласно който

удостоверението трябва да съдържа информация за дела на всеки от наследниците и, ако е приложимо, опис на правата и/или активите, които се полагат на всеки от тях; тези съдилища не включват в европейското удостоверение за наследство данни, идентифициращи наследения недвижим имот. Регламент (ЕС) № 650/2012 не съдържа нито такова изискване, нито изискване за конкретизиране на наследения недвижим имот или за предоставяне на данни, от които той може да се идентифицира, когато се подава заявление за издаване на такова удостоверение. Като се позовава на съображение 18 и на член 69, параграф 5 от Регламент (ЕС) № 650/2012, както и на точка 67 от заключението на генералния адвокат по дело Kubicka (C-218/16, EU:C:2017:387), жалбоподателят подчертава, че е предоставил тези данни в заявлението си за вписване и че това би трябвало да е достатъчно. Фактът, че тези данни не са включени в европейското удостоверение за наследство, не можел да представлява пречка за вписването на наследения от него недвижим имот, особено когато той е единствен негов наследник. Информацията, необходима за вписването, можело да бъде посочена чрез представяне на допълнителни документи или информация. Според жалбоподателя всяко тълкуване в обратен смисъл би било в противоречие с целта на Регламент (ЕС) № 650/2012, която е да се опрости упражняването на правата на наследниците.

5. Ответникът поддържа, че съгласно съображения 18 и 68, член 1, параграф 2, буква л), член 69, параграф 5 от Регламент (ЕС) № 650/2012 и точка 9 от приложение IV към формуляр V, съдържащ се в приложение 5 към Регламент (ЕС) № 1329/2014, в случай на наследяване на недвижими имоти вписването им се урежда от правото на държавата членка, на чиято територия се намират, независимо в коя държава е издадено европейското удостоверение за наследство. Правните основания за вписване на правата върху недвижими имоти (и по специално за издаването на удостоверение за наследство) били изброени в член 22 от Закона за имотния регистър. Следователно не подаденото от жалбоподателя заявление, а документите, посочени в тази правна разпоредба, трябвало да удостоверят, че са възникнали правата, чието вписване се иска, и че са спазени изискванията на законодателството, и именно тези документи трябвало да съдържат необходимите данни за вписването в имотния регистър. Ответникът не споделя становището на жалбоподателя, че от член 29, параграф 6 от Закона за имотния регистър следва, че релевантните данни могат да бъдат посочени и в подаденото заявление. Освен това ответникът посочва, че нито един от двата документа, издадени от Amtsgericht Bad Urach във Федерална република Германия, не могат да послужат като основание за вписване в имотния регистър на правата върху поземления имот, който е бил собственост на G. R. Първо, удостоверение за наследство № 1 VI 174/18, в което се посочва, че собствеността върху имота на G. R. преминава у J.M. R., не можело да породи в Република Литва желаните от жалбоподателя правни последици поради две причини: то не отговаряло на изискванията относно съдържанието и формата на европейското удостоверение за наследство, установени в член 68 от Регламент (ЕС) № 650/2012, и следователно не

можело да се счита за европейско удостоверение за наследство, нито пък представлявало документ, издаден в съответствие с правото на Република Литва. Второ, европейско удостоверение за наследство № 1 VI 175/18 не отговаряло на изискванията на Закона за имотния регистър, тъй като в него не бил посочен уникален номер, под който е трябвало да бъде заведен недвижимия имот съгласно правилата на кадастъра, и не съдържало данните, необходими за идентифициране на недвижимия имот. Ответникът подчертава също, че жалбоподателят иска да бъдат вписани вещните му права само върху един поземлен имот, който е бил собственост на G. R., но по отношение на този имот не е било издавано европейско удостоверение за наследство, а в европейско удостоверение за наследство № 1 VI 175/18 не са посочени никакви данни или информация относно наследството на G. R. и неговото приемане.

Кратко представяне на мотивите за преюдициалното запитване

- 6 При анализа на релевантните разпоредби на Регламент (ЕС) № 650/2012 и на Регламент (ЕС) № 1329/2014 запитващата юрисдикция припомня най-напред, че за да бъдат гарантирани правата на наследниците и заветниците, на други лица, близки на починалия, както и на кредиторите на наследството, в Регламент № 650/2012 се предвижда създаването на европейско удостоверение за наследство, което трябва да дава възможност на всички посочени в това удостоверение наследници, заветници или други правоимащи лица да докажат своето правно положение и наследствените си права в друга държава членка (решение от 1 март 2018 г., Mahnkopf, C-558/16, EU:C:2018:138, т. 36, решение от 12 октомври 2017 г., Kubicka (C-218/16, EU:C:2017:755, т. 59).
- 7 Съгласно член 69, параграф 5 от Регламент (ЕС) № 650/2012 удостоверението представлява действителен документ за вписването на наследственото имущество в съответния регистър на дадена държава членка. Според запитващата юрисдикция обаче от разпоредбите, уреждащи действието на удостоверението, следва, че притежаването му само по себе си не означава, че не се прилагат законовите условия за вписване на недвижимите имоти, предвидени в законодателството на държавата членка, в която се намира недвижимият имот. Този извод се потвърждава и от изложеното в съображение 18 [от Регламент (ЕС) № 650/2012], съгласно което „европейско[то] удостоверение за наследство следва да представлява действителен документ с оглед вписването на наследствено имущество в регистъра на държава членка. Това не следва да изключва възможността органите по регистрацията да поискат от лицето, което подава заявление за регистрация, да представи такава допълнителна информация или такива допълнителни документи, каквито се изискват съгласно законодателството на държавата членка, в която се води регистърът [...]“.

- 8 Както е видно от точка 67 от заключението на генералния адвокат Bot от 17 май 2017 г. по дело Kubicka (C-218/16, EU:C:2017:387), обхватът на Регламент № 650/2012 трябва да е ограничен до специалните условия за производството за вписване в регистрите. От това следва, че на практика наред с европейското удостоверение за наследство могат да се изискват и други документи или информация, например когато то не съдържа достатъчно точни данни, за да се идентифицира вещта, за която трябва да се впише прехвърлянето на собствеността.
- 9 В този контекст запитващата юрисдикция подчертава, че съгласно приложимите към настоящото дело разпоредби на националното законодателство необходимите за вписването в имотния регистър данни могат да бъдат предоставени само в документите, изброени в член 22 от Закона за имотния регистър, и че ако службата, която поддържа регистъра, получи непълна информация, тя няма право на собствена преценка да се ръководи от данните, представени съгласно тази разпоредба в документ, който не представлява годно правно основание за вписване.
- 10 Въздействието на такива национални разпоредби върху правата на наследниците трябва да се преценява с оглед на разпоредбите на Регламент (ЕС) № 650/2012 и на Регламент (ЕС) № 1329/2014, уреждащи съдържанието на удостоверението. Член 68 от Регламент (ЕС) № 650/2012 гласи, че „[у]достоверението съдържа следната информация в степента, необходима за целите, за които се издава“. Буква л) от този член гласи, че удостоверението трябва да съдържа информация относно „[дела] на всеки от наследниците и, ако е приложимо, опис на правата и/или активите, които се полагат на всеки от тях“. Точка 9 от приложение IV към формуляр V, съдържащ се в приложение 5 към Регламент (ЕС) № 1329/2014 (която е задължителна, когато цели да потвърди качеството и правата на наследника), има за цел да посочи „активи[те], присъдени на наследника, за които е поискано удостоверяване (моля, посочете активите и дайте всички релевантни идентификационни данни)“. В тази връзка бележка под линия 13 уточнява, че е необходимо да се посочи „дали наследникът е придобил собственост или други права върху активите“ и гласи, че „[в] случай на вписан актив, моля, посочете информацията, изисквана съгласно правото на държавата членка, в която се води регистърът, за да може активът да бъде идентифициран (напр. по отношение на недвижимо имущество — точния адрес на недвижимия имот, поземления регистър, поземления парцел или кадастралния номер, описание на имуществото)“. Следователно, ако се предоставят предвидените в тези разпоредби от Регламента данни, удостоверението представлява валиден документ в Република Литва за вписването на наследственото имущество в имотния регистър, както е предвидено в член 69, параграф 5 от Регламент (ЕС) № 650/2012.
- 11 В практиката си Съдът отбелязва, че член 67, параграф 1 от Регламент № 650/2012 създава задължение за издаващия орган при издаването на удостоверение да използва формуляр V, предвиден в

приложение 5 към Регламент № 1329/2014 (решение от 17 януари 2019 г., Brisch, C-102/18, EU:C:2019:34, т. 30). Amtsgericht Bad Urach във Федерална република Германия издава европейско удостоверение за наследство № 1 175/18 посредством формуляр V, предвиден в приложение 5 към Регламент № 1329/2014, който е включен в приложение IV, удостоверяващо правното положение и правата на наследника. Въпреки това в точка 9 от приложение IV към формуляр V, където трябва да се посочат активите, присъдени на наследника, за които е поискано удостоверяване, не са отбелязани никакви данни. От доводите, изтъкнати от жалбоподателя в жалбата му, както и от цитираната практика на германските съдилища следва, че липсата на такива данни не е грешка на органа, който издава удостоверението.

- 12 Според запитващата юрисдикция в това отношение е релевантно съображение 68 от Регламент (ЕС) № 650/2012. То изрично гласи, че „[о]рганът, който издава удостоверението, следва да вземе предвид формалностите, свързани с регистрацията на недвижима собственост в държавата членка, в която се води регистърът“. Следва обаче да се припомни и че с тази формулировка в преамбюла на този регламент законодателят на Съюза не е въвел императивна правна норма, приложима за органа, който издава удостоверението. Освен това законодателят не е възпроизвел тази формулировка в членовете от Регламент (ЕС) № 650/2012.
- 13 При това положение, с оглед на целите, преследвани с въвеждането на европейското удостоверение за наследство и „[с] цел бързото, лесно и ефективно уреждане на наследяване с трансгранични последици в рамките на Съюза“, към което се стреми законодателят на Съюза [в съображение 67, първо изречение от Регламент (ЕС) № 650/2012], запитващата юрисдикция има съмнения относно тълкуването на член 1, параграф 2, буква л) и на член 69, параграф 5 от Регламент № 650/2012, поради което приканва Съда да се произнесе по поставените преюдициални въпроси.